

Nicolaas van Os, Filips de Schone, staat op de Omloop tussen het Studiecentrum en het Ziekenhuis, aan de ziekenhuiskant.

Foto: Jan van Teeffelen

De bewogen liefdesrelatie tussen Filips de Schone en Johanna van Castilië is vaker het onderwerp van kunst. Zo ook voor de keramische sculptuur van Nicolaas van Os in de collectie van het UMC St Radboud. We zien een lijkwagen, waarmee de kunstenaar hun verhaal van passie tot over de dood heen tot uitdrukking brengt. Immers, toen Filips in 1506 in verdachte omstandigheden overleed, kon zijn echtgenote geen afstand van zijn dode lichaam doen. Over de wagen met vier wielen ligt een deken gespreid. Te oordelen naar de vorm die de deken aanneemt bedekt het een menselijk lichaam. Dit eindigt in een pestmasker. Zo ontstaat de suggestie niet enkel van de dood maar tevens van de ontbinding van het verborgen lichaam – zij het via een omkering, daar dergelijk masker juist door de geneesheren werd gedragen om, met kruiden erin opgeslagen, zich tegen besmetting te beschermen. Door de open bek van het

masker kunnen we naar het gelaat van Filips kijken. Werd Johanna niet berucht door haar nachtelijke optochten, waarbij ze met haar man in zijn lijkstaf door Castilië trok? Af en toe moest halt worden gehouden om haar de gelegenheid te geven haar overleden man te kussen. Wat haar bezielde blijft onduidelijk. Geloofde ze dat hij al gauw uit de dood zou opstaan zoals haar was voorspeld? Of beleefde ze aldus eindelijk vat te hebben op haar ontrouwe echtgenoot?

Deze bewogen episode uit het leven van Johanna, die haar de naam van ‘de Waanzinnige’ zou opleveren en haar voor de rest van haar leven in een klooster gevangen zette, wordt in het beeld van Nicolaas van Os met passende empathie en de nodige verhulling uitgebeeld.

Daan Van Speybroeck